

U OVOM BROJU

ZALIHE SE POVEĆALE ZA 38,9 POSTO
ODNOS LIČNIH DOHODAKA I FONDOVA
KNINSKA PANORAMA
O TORBARIMA — SUPROTNO
STA SE PREDLAŽE ZA BOLJI TURIZAM?
OSJETAN PORAST PROMETA TRGOVINOM NA MALO
ASORTIMAN I KVALITET
LITERARNI MOZAIK
POSJET ŠIBENSKIH ĐAKA GRENOBLEU
SUKOBI ŠIBENIKA S BRIBIRCIMA
BRIBIR — U POVODU OVOGODIŠNJIH
ARHEOLOŠKIH ISTRAŽIVANJA
TVORNICA O KOJOJ SE GOVORI DA JE
NAJUZORNIA

ŠIBENSKI LIST

ORGAN SOCIJALISTIČKOG SAVEZA RADNOG NARODA OPĆINE ŠIBENIK

GOD. XIV — BROJ 686 — CIJENA 40 DINARA

LIST IZLAZI SRIJEDOM

ŠIBENIK, 10. STUDENOG 1965. GODINE

TROŠKOVI ŽIVOTA PORASLI ZA 41, A OSOBNI DOHOCI ZA 32,5 posto.

NEPREDVIĐEN PORAST TROŠKOVA ŽIVOTA

Iz informacije koju smo dobili u Općinskom sindikalnom vijeću o kretanju troškova života i osobnih dohodaka na području šibenske općine za razdoblje od prvih osam mjeseci ove godine, proizlazi da je porast životnih troškova tekao iznad granice koja je bila određena u okviru novih privrednih mjera. Podaci koje ćemo iznijeti poslužiti će mjerodavnim organima za izradu dugoročnijeg programa u poboljšanju životnog standarda stanovništva šibenske općine.

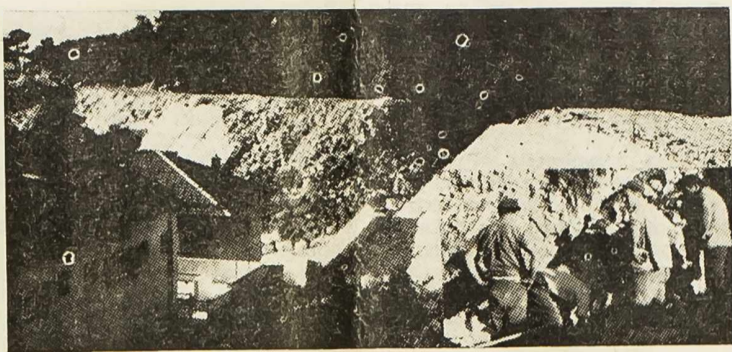
Uzimajući u obzir četvoročlanu porodicu, troškovi života u prvih osam mjeseci ove godine u odnosu na isto razdoblje prošle godine povećani su za oko 41 posto. Na tako visok porast osobito su utjecali izdaci za stanarinu, koja je povećana za 66 posto, ogrjev i osvjetljenje, 58 posto, i prehranu, za oko 53 posto. Ipak je najveći porast zabilježen u kupovini odjeće i obuće — 77 posto. Troškovi za predmete kućanstva porasli su za 13 posto, zanatske usluge 16 posto, higijenske i kulturne potrebe za oko 22 po-

sto. Relativno smanjenje izdataka u kolovozu ove godine prema prosjeku za prošlu godinu zabilježeno je kod odjeće i obuće, kućanskih predmeta, usluga i kulturnih potreba.

Ranije smo naveli da je na porast životnih troškova najviše utjecalo povećanje izdataka, odnosno cijena, za prehrambene proizvode. Dovoljno je samo istaći da su proizvodi žitarica povećani za 85 posto, meso i riba za 41 posto, voće i povrće u prosjeku za oko 48 posto.

Prosječna osobna primanja na području šibenske općine porasla su u ovoj godini za 32,5 posto prema prošloj godini. Najveće povećanje registrirano je u industriji — 37,2 posto, u saobraćaju — 34,6 posto, u zanatstvu 33,8, građevinarstvu — 30,7, zdravstvu 33, trgovini, ugostiteljstvu i turizmu — 24,9, školstvo 19,8, komunalnoj djelatnosti — 19,7 posto, itd.

Prema još nepotpunim podacima, zasad nije moguće usporediti kretanje troškova života i osobnih dohodaka za isto razdoblje s onim koje ima naš kotar, Republika i Federacija. (jj)

Nakon odlaska poduzeća »Asfalt« sa Jadranske magistrale, opustjela su gradilišta i na dionici oko Šibenika.

Činilo se da će tako ostati duže vremena, ali se to nije dogodilo. Suprotno nekim prijašnjim iskustvima ovog su puta radovi ubrzo nastavljeni. Preuzelo ih je šibensko poduzeće »Kamenar«. Kao »propusnica«, poslužili su mu veoma solidno obavljeni radovi na dijelu puta prema slapovima Krke (serpentine).

Tako su bušilice ponovo započele, stotinu radnika raspoređeno je na trasi podno Subičevca. Veliki nasip pod Vidilicom bit će ubrzo spojen sa obje strane. Istina, još nema dovoljno strojeva, jer poduzeće

AKTUALAN RAPORT

„KAMENAR“ GRADI DIONICU OKO ŠIBENIKA

ne raspolaže »damperima« i teškim utovarivačima, pa odvoženje materijala ne teče brzo. Ali, dopremit će se bageri koji će uspješno moći obaviti te poslove. Završetak se predviđa do tome radi manualna radna snaga.

Radnici su zadovoljni što je njihovo poduzeće dobilo te radove. Završetak se predviđa do lipnja slijedeće godine. Ali oni vjeruju da će cestu oko Šibenika završiti i prije.

Nakon početka tih radova »Kamenar« je primio 40 radnika, i to uglavnom onih koji su bili prije otpušteni radi smanjenja obujma poslovanja.

Ali ima i novih, i to veoma mladih. Na gradilištu smo susreli i mladu radnicu iz Vrpolja koja još nije navršila sedamnaest godina. Nakon završene osmogodišnje škole zaposlila se u poduzeću »Kamenar«, od prvog studenog. Rad, kaže, nije naporan, jer je i kod kuće radila na polju i teže poslove.

Na čitavoj dionici oko grada, dugoj devet kilometara, ima još mjesta na kojima treba postaviti gornji sloj asfaltne mase. Na nekim su opet mjestima radovi bili veoma loše izvedeni, tako da cesta veće »ponire«. Pojavile su se jame i udubljenja. Sve će to trebati ponovo pregledati i popraviti. Izgleda kao da poduzeće »Asfalt« pred svoju likvidaciju nije polagalo mnogo računa na kvalitet, pa će poduzeće »Kamenar« morati sada uložiti dosta truda i znanja da relativno brzo i kvalitetno dovrši jednu od najljepših dionica Jadranske magistrale na šibenskom području. J. C.

IZ KANCELARIJE SUCA ZA PREKRŠAJE

PRIJESTUPI I KAZNE

Ante Periš pok. Miće iz Pirovca ima dozvolu za nošenje pištolja. To mu, međutim, daje pravo da to vatreno oružje u potrepnjaku u svakoj prilici. On na to, čini se, nije pomišljao. Naime, prošlih je dana neovlašteno pucao iz pištolja. Zbog tog čina bio je po nadležnom organu prijavljen sucu za prekršaje Skupštine općine Šibe-

nik, koji ga je kaznio sa 6.000 dinara.

Saobraćajnih prijestupa ima raznih vrsta. I ima ih mnogo. Da bi se njihov broj smanjio, brinu se drugovi iz saobraćajne policije. Oni su nedavno podnijeli prijavu sucu za prekršaje protiv poljoprivredne zadruge iz Bribirskih Mostina. Ta je zadruga, naime, pustila u saobraćaj traktor, iako nad njim u propisanom roku nije izvršen tehnički pregled. Zbog toga je sudac za prekršaje poljoprivrednu zadrugu iz Bribirskih Mostina kaznio sa 50 tisuća dinara, a odgovorno lice sa 3 tisuće dinara.

Sudac nije bio sentimentalni kazno ga je sa 20.000 dinara.

Ivan Radnić pok. Ante iz Sitnog Donjeg zna vrijedati druge osobe. Netko mu oprosti, a netko ne. Ovih je dana zbog te svoje navike odgovarao na »pitanja« suca za prekršaje. Sudac ga je kaznio sa 6 tisuća dinara. Sličnih prekršaja bilo je u posljednje vrijeme dosta. Kazne, uglavnom novčane, neke opamete, ali neki na njih ne haju. Naravno, zbog toga nakon izvjesnog vremena opet »posjete« suca za prekršaje.

Prije izvjesnog vremena odigrala se »zanimljiva« scena na šibenskoj tržnici. Naime, svadali su se Stipe Slavica pok. Jakova iz Bilica i Zorka Caleta. Tu je bilo mnogo ljudi. Stipe je Zoricu vrijeđao raznim pogrdnim riječima. To ga je dovelo u kancelariju suca za prekršaje. Sudac ga je opomenuo da to više ne radi. No, nije ga samo opomenuo, već mu je izrekao i novčanu kaznu od 4.000 dinara.

Sudac za prekršaje Skupštine općine Šibenik izrekao je u posljednje vrijeme velik broj kazni za prijestupe u saobraćaju. Može se kazniti da najveći broj osoba koje »posjete« kancelariju suca za prekršaje odgovara zbog saobraćajnih prijestupa. Novčane kazne za prijestupe u saobraćaju kreću se prosječno oko 4.000 dinara. Međutim, bude i onih znatno većih. (OR)

Ima ljudi koji vole popiti i to ne mora nikoga smetati — ako ostanu trijezni. Većinu ih, međutim, »zahvate« maligani. To se ovih dana dogodilo i Paški Kumiću iz Sitnog Donjeg. On je na željezničkoj stanici u Perkoviću u naporom stanju izazvao druge ljude na tuču. Do tuče nije došlo — jer su svi drugi bili trijezni. Taj prijestup Paškin nije ostao neprimijećen. Zbog ekscesa pozvan je na »razgovor« kod suca za prekršaje, koji ga je kaznio sa 4.000 dinara.

Poljoprivrednici mogu prodavati svoje vino. To je znao i Milan Lalić pok. Nikole iz Čiste Male. Međutim, on je krčmio vino na čaše iako to nije dozvoljeno. To mu se nije dogodilo prvi put. Zbog toga je odgovarao sucu za prekršaje.

NAŠA SVJETLA

SINE, DA BUDEŠ DOBAR VOJNIK!

Nedavno je naš list pisao o završetku radova na cesti od remontnog zavoda »Velimir Škorpić« prema Ražinama i Zablacu. u dužini od 940 m, ali pri tom nije spomenuo i ime projektanta te ceste. A vidjeli smo ga stalno kako s metrom, ravnalom, špagom i nekim građevinskim spravama mjeri i računa. Bio je to građevinski teh-

ničar Oskar Volf, vojnik koji služi svoju vojnu obavezu u našem gradu. Ovih je dana naš suradnik razgovarao s njim.

— Dvije stvari sam trebao riješiti prije nego što sam postao tehničar — rekao je Oskar. Otac je htio da počem njegovim stopama, da postanem soboslikar i da radim s njim. Više sam volio da budem građevinski tehničar. I odlučio sam se: otišao u školu i školovao se od repetitorija koje sam davao lošim kolegama. Nakon toga je otac postao oduševljen mojom upornošću i nekako ponosan na mene. Zatim sam otišao na praktični rad u poduzeće. Brzo su me svi upoznali, jer sam se zalagao i ujedno bio skroman. Bio sam ondje gdje se radilo prekovremeno, ali bez naknada. Rad sam cijeno iznad svega, rad kojim doprinosim zajednici. To je bila moja preokupacija. . .

I od prvog dana u Armiji

kurs za najmlađe starješine i uspješno ga završio — kažu za nj.

Sada Oskar, ponosan na svoj novi poziv, odgaja deset novih ljudi, deset svojih drugova. To radi prije podne, a kad oni odu na odmor i druga zanimanja, on planira, projektira sportska igrališta, poligone, puteve i drugo što je potrebno njegovoj kasarni, jedinici i gradu.

— Taj ne zna za umor. Od njega se ne može čuti riječ »ne mogu«. Samo kaže: »Razumem!« — i radi. . .

A to nije ostalo nezapaženo. Nekoliko je puta Oskar istican i pohvaljivan, nagrađivan i puštan kući na izvanredno odsustvo.

Oskar Volf s drugovima

Oskar je primjeran. — Te očeve misli duboko su usađene u njegovoj psihi. Brzo je zapažen u jedinici kao odličan vojnik, i od strane vojnika i od strane starješina, pa se kao takav prijavio na

Eto, htjeli smo da se zna za mladog tehničara i vojnika, da mu se kaže »hvala!« i preko lista. Jer je on zaista primjeran vojnik, a gradu je ostavio 940 m novoga asfaltiranog puta.

Cedomir Adamić

NOVA dvokatnica

Ovih je dana završena gradnja i počelo useljavanje stanara u novu dvokatnicu koja raspolaže sa šest dvosobnih i dva jednosobna stana, dok će poslovne prostorije u suterenu zauzeti trgovina sa samoposluživanjem koju otvara »Dalmacija-komerc« iz Šplita.

Od stanara koji su uselili u novu zgradu četvorica su službenici Skupštine općine, a po jedan radi u Veterinarskoj stanici, Gimnaziji, Narodnoj miliciji i »Transremontu«. Dvokatnicu je sagradilo građevno poduzeće »Udarnik« u Drnišu, a za njenu gradnju je utrošeno oko 40 milijuna dinara. (c)

Tema tjedna

Što se događa s voćem i povrćem?

Potrošnja voća i povrća iz godine u godinu stagnira. Ona je i ove godine bila manja nego lani. Površine koje se nalaze pod kulturama poljoprivrede često se povećavaju, pa i na račun površina koje su prije služile voćarstvu i povrtlarstvu. Interes za proizvodnju voća i povrća sve je manji. Tome su uzrok razni odnosi na relaciji proizvođač - posrednik trgovac, ali i druge okolnosti suvremene obrade površina pod voćem, neosigurani rizici, loš transport i parkiranje, nedostatak skladišnog prostora, i tako dalje.

Cijene su (uza sve ono oko njih) čini se — ipak najbitnije.

Proizvođač zaista ne može biti zainteresiran za proizvodnju voća i povrća uz rizik i ak-

zna da »skorup« svega ubire trgovina.

Posljedica svega toga može ponekad biti paradoksalna. Ono kvalitetnijeg voća što ima preradu se ili izvozi, a na naše tržnice ponekad dolazi ono što nije daleko od škarta. Druga vrsta paradoksa jeste poznata situacija s jabukama, njihovom kvalitetom i njihovim cijenama. Uvezene jabuke daleko su kvalitetnije i znatno jeftinije! Slično je bilo i s krumpirom.

Šibenik dnevno »troši« oko pet tona voća i 15 tona povrća. Brojka može izgledati impozantna i količine koje se dopremaju dovoljne. No, ta je »potrošnja«, u stvari, jedno (to su količine koje se dopremaju na tržnicu), a ono što potrošač kupuje — sasvim drugo. Jedno je koliko se plasira, a drugo

koliko se stvarno konzumira. Radi visokih cijena, mnogi su se potrošači odrekli voća, pa i nekih vrsta povrća. Zato snabdjevenost grada može izgledati sasvim dostatna. Dodamo li da je i radi toga smanjena zainteresiranost proizvođača, onda se može lako uočiti da se situacija s voćem i povrćem vrti jednim krugom — bez rješenja!

Suviše je govoriti o tome od kolike je važnosti voće i povrće u suvremenoj prehrani, ali napominjemo da je jedan od mjerila životne razine ljudi upravo potrošnja tih artikala. U nekim dijelovima naše zemlje ona je znatna osobito u Sloveniji i dijelovima Srbije, dok je kod nas u Dalmaciji sasvim ispod naših potreba.

Staviše, Šibenik je tu i iza Šplita i iza Zadra. J. C.

Odnos ličnih dohodaka i fondova

Promatrajući raspodjelu u prvoj polovini ove godine, može se konstatirati da je nastala opća tendencija povećavanja sredstava za osobne dohotke u odnosu na one u 1964. godini.

Međutim, kako poduzeća nastoje osigurati sve više sredstava za svoje fondove, u što se ulažu znatni napor, to je povećanje osobnih dohodaka ponegdje relativno malo.

U razdoblju od siječnja do kolovoza 1964/65. odnos raspodjele između osobnih dohodaka i fondova promijenio se u privedni kao cjelini za 1,4 posto u korist osobnih dohodaka. Dok je taj odnos u 1964. godini bio 83,2:16,8 on se u prvoj polovini ove godine promijenio na 83,8:16,2 posto, da bi nakon donošenja privredne reforme taj odnos porastao za još 1,4 posto u korist osobnih dohodaka.

Predma povećanju izdavanja sredstava u korist osobnih dohodaka, izraženo u postotku, nije izrazito veliko, apsolutni iznosi koji stoje iza toga svakako su veći, ako se uzme u obzir da su radnim organizacijama ukinuti doprinosi iz dohotka, smanjene kamate na poslovni fond i doprinosi na osobne dohotke.

Da bi se uočilo kako se vršila raspodjela unutar pojedinih radnih organizacija, navest ćemo nekoliko primjera.

Radna organizacija »Elektre« vršila je raspodjelu u ovoj godini u omjeru 63:37 u korist osobnih dohodaka, prema omjeru od 80:20 u 1964. godini. Izlazi da je novi omjer povoljniji u korist fondova, a manje povoljan u korist osobnih dohodaka. Međutim, ako se zna da je prosječan porast osobnih dohodaka u toj radnoj organizaciji u tom razdoblju iznosio 56 posto, izlazi da povoljniji omjer za fondove nije rezultat poslovne politike poduzeća, koja teži povećanju fondova, već najvećim dijelom iz povoljnog položaja u kojem se našlo poduzeće, naročito radi poskupljenja električne energije. Interesantno je da »Elektre« planira izmjenu omjera u raspodjeli nakon donošenja privredne reforme, i to na 85:15 u korist osobnih dohodaka.

Tvornica elektroda i ferolegura, ukoliko uspije da savlada teškoće koje joj onemogućavaju potpunije korištenje kapaciteta (osobito nedostatak električne energije), planira raspodjelu dohotka u omjeru 80:20,

odnosno 80,1:19,9 nakon privredne reforme. Gledajući na prosjek u industriji, to je veoma povoljan odnos, ukoliko objektivne okolnosti dozvole realizaciju planiranog dohotka.

U TLM »Boris Kidrič« povećano je izdavanje u korist fondova u prvom polugodištu ove godine na 63:31 u odnosu na 71:29 u 1964. godini. Pravilnikom o raspodjeli dohotka i čistog prihoda za period od 1. srpnja 1965. godine taj odnos je povećan u korist osobnih dohodaka i iznosi 74:26 posto. To predstavlja povećanje od 5 posto u korist osobnih dohodaka. Budući da su poslovnom politikom poduzeća zacrtane obilnije investicije, u sadašnjoj situaciji radne jedinice imaju ograničeno pravo korištenja svojih fondova — upravo zbog investicija koje su predviđene prije donošenja pravilnika o formiranju raspodjele dohotka (čistoq prihoda) radnih jedinica.

Iako je predviđeno povećano izdavanje sredstava za osobne dohotke u odnosu na prijašnje razdoblje, ta radna organizacija ima najpovoljniji odnos u raspodjeli dohotka, us-

poređujući ga sa prosjekom u oblasti industrije, što je veoma značajno s obzirom na investicione zahvate koji ovdje predstoje.

Drveni kombinat u Šibeniku vrši raspodjelu na nivou poduzeća, jer sistem raspodjele po radnim jedinicama još nije razrađen. Kod te je radne organizacije uočljiv znatan porast izdavanja sredstava u korist osobnih dohodaka u 1965. godini i on u omjeru iznosi 95,5, dok je u 1964. godini taj omjer iznosio 77:23! U oblasti industrije to je najnepovoljniji odnos.

Radna organizacija »Pavle Pašić« predviđa pravilnikom o raspodjeli dohotka u ovoj godini izdavanje od 3 posto u korist fondova. Naravno, ostvarenje pravilnikom zacrtanog omjera zavisi od realizacije planiranog dohotka. Uzevši u obzir dosadašnje poslovanje s gubitkom, mogućnost takve realizacije značila bi prekretnicu u poslovanju te radne organizacije.

»Jadranka« ima omjer raspodjele 94:6 u ovoj godini, jednako kao i u prošloj. Nakon uvođenja novih pri-

vrednih mjera predviđa se povećanje u korist fondova, tako da će omjer iznositi 90:10, što se može ocijeniti kao veoma pozitivno.

Poduzeće »Luka« vrši raspodjelu prema omjeru koji se predviđa prilikom donošenja privrednog plana poduzeća, a taj odnos u ovoj godini iznosi 82:12. Planirano je da povećanje dohotka treba da rezultira iz povećanja produktivnosti rada, a raspodjela dohotka da se vrši isključivo na bazi postignutih poslovnih rezultata. Cijene uslugama povećane su u prosjeku za 20 posto, iako je od strane nadležnih organa odobreno povećanje od 33 posto. Osnovna je namjera radne organizacije — da promade načine za sniženje troškova poslovanja (što je već postignuto), što će rezultirati većim uspjesima u djelatnosti poduzeća. To je veoma pozitivno, jer je baš to onaj najpravi put kojim u reformi treba da ide jedna radna organizacija u postizavanju uspjeha i u krajnjim linijama — povećavanju financijskog rezultata svoga poslovanja.

J. Č.

PODACI ZA RAZMIŠLJANJE

ZALIHE SE POVEĆALE ZA 38,9 POSTO

Uz podatke o proizvodnji i produktivnosti obično se iznose i brojke koje govore o zalihama pojedinih proizvoda. I ti podaci mogu biti izvjesno mjerilo kad je riječ o poslovanju pojedine radne organizacije.

Uzmimo, na primjer, Tvornicu radnim organizacijama. U TLM »Boris Kidrič« zalihe su se povećale za 59 posto, a u Tvornici elektroda i ferolegura za 41 posto. Naravno, podatak o zalihama u tim radnim organizacijama je drukčije prirode od onoga u tvornici tankostijene opeke »Pavle Pašić« u Skradinu. U odnosu na devetomjesečno razdoblje prošle godine, ove su se godine zalihe gotove robe u tvornici »Jadranka« povećale za 43,8 posto. S druge strane, tvornica ribljih konzervi »Dalmacija« imala je krajem rujna ove godine na zalihama 40 posto manje proizvoda nego u istom razdoblju prošle godine. Takav je slučaj i s prehrambenom industrijom »Krka«, koja ove godine ima 9,6 posto zaliha manje.

Naravno, gornje podatke treba gledati u skladu s cjelokupnim poslovanjem svake pojedine radne organizacije. Radi se, naime, o tome da bi parcijalno »uočavanje« podataka o zalihama ponegdje moglo dati ne baš tačnu sliku rada, poslovanja i financijskog uspjeha ovog ili onog kolektiva. Ali je nedvojbeno i to da gomilanje zaliha nikada nije bilo i da ne može biti znak optimizma, jer gotov proizvod — obično — usklađivanjem gubi na svojoj vrijednosti. Iznimke, naravno, i u ovom slučaju treba poštovati.

Završavajući, zabilježiti ćemo da su se zalihe šibenskih industrijskih kolektiva u devet mjeseci ove godine u odnosu na isto razdoblje prošle godine povećale za 38,9 posto. (B)

SINDIKALNA KONFERENCIJA »AUTOTRANSPORTA«

ZNATNO POVEĆAN PROMET

Ocijenjujući godišnju konferenciju sindikalne podružnice šibenskog poduzeća »Autotransport«, koja je održana prošlog tjedna, može se reći da je bila jedna od najuspješnijih u posljednjih nekoliko godina. Prema onome što je izneseno konferencija je bila stvarni odraz stanja i postignutih rezultata radnog kolektiva u ovoj godini. Kvalitetan skok učinjen je ne samo u efikasnosti i produktivnosti i uspješnijem djelovanju organa radničkog upravljanja nego i na planu međuljudskih odnosa u kolektivu.

Poduzeće »Autotransport« ostvarilo je u prvih devet mjeseci ove godine promet od 713 milijuna dinara ili za 13 posto više nego u istom razdoblju prošle godine. Time je devetomjesečni plan u odnosu na godišnji ostvaren za oko 78 posto. Troškovi poslovanja iznosili su devet posto i na konferenciji su izmijetali konkretni prijedlozi za njihovo daljnje smanjenje. Putnički saobraćaj povećan je za 20 posto, dok je potrebni saobraćaj zbog objektivnih razloga zabilježio izvjestan pad. Kolektiv je, više nego ikada dosad, uložio i ulaže znatne napore u modernizaciju saobraćaja i informativne službe koja je zapažene rezultate postigla u ovoj godini. Konstatirano je također da sadašnja autobusna stanica čini »usko grlo« u saobraćaju, posebno u »špic« turističke sezone.

Zapažene rezultate postigla je sindikalna podružnica u tumačenju novih privrednih mjera i njihovu efikasnijem sprovođenju u život, a naročito u rješavanju tekućih zadataka unutar ove radne organizacije. Nakon izvršene decentralizacije u sistemu samoupravljanja osjetio se kvalitetan skok, posebno u boljoj raspodjeli osobnih dohodaka, koji su u prosjeku povećani za 32 posto prema lansknoj godini. Osobni dohoci polukvalificiranih radnika i osoblja sa nižom stručnom spremom porasli su za oko 40 posto. Osim toga, svi

radnici i službenici u ovom kolektivu primili su ovih dana nagradu u jednodmjesječnom iznosu.

U djelovanju ovog kolektiva bilo je i izvjesnih propusta koji su se očitivali u zakašnjavanju na posao, zatim u neredovitom održavanju voznog reda na prigradskim linijama, za što krivnja leži na veoma lošim putevima, naročito na onima koji od Šibenika vode u pravcu Danila i Zablaca. Zbog loših cesta poduzeće je primorano da velik dio sredstava troši u nabavku guma i popravak svojih vozila. Zahvaljujući uloženoj trudu vozačkog i tehničkog osoblja, u proteklom razdoblju nije došlo ni do kakvih havarija i nesreća, što je još jedan dokaz stručne spremnosti i prisobnosti vozača, te pojačane brige osoblja zaposlenog u radionicama.

Zbog kršenja radne discipline, kažnjen je izvjestan broj osoba, ali je pri tom ukazano da je nedostajalo potrebnog kriterija u ocjenjivanju svih prekršaja. Teški uvjeti rada i manjkavosti u higijenskoj tehnici — zaštitnoj službi izazvali su velik broj bolovanja i opravdanih izostanaka s posla. Za te svrhe poduzeće je u ovoj godini isplatio više od 3 milijuna dinara.

Sindikalna organizacija vodila je dosta brige za svoje oboljele drugove, za osiguranje zimi i za doškovanje kadra, a osobito velik napor je uložena na planu ekonomičnijeg poslovanja poduzeća. U okviru

poduzeća otvoren je mali restoran zatvorenog tipa u kojem radnici dobivaju topli obrok. Prema raspoloživim mogućnostima izvjesna sredstva data su za fizički odgoj i rekreaciju radnika koji su formirali svoj rukometni klub.

Diskutanti su podvrgli kritici putničku i prometnu službu s obzirom na propuste do kojih je došlo u ovoj godini, ali ujedno i dali više smjelih sugestija za saniranje postojećeg stanja. Sve u svemu, godišnja konferencija sindikalne podružnice pružila je više korisnih prijedloga za buduću rad ovog kolektiva.

Na kraju konferencije je izabran je novi upravni i nadzorni odbor, te delegati za konferenciju Općinskog sindikalnog vijeća. (ii)

Polemika - Polemika - Polemika

O TORBARIMA - SUPROTNIO

U lokalnim novinama, onima poput »Šibenskog lista« može se čuši reći i napisati, a da to ne izazove gotovo nikakvu reakciju. Naša provincijalna inercija, možda neki strah od javne riječi, ustajala baruština u kojoj se mrijeti naša duhovna lijenost? Sve to, i možda još toliko. Razloga zacijelo ima mnogo. »Šibenski list«, istini za volju, u posljednje vrijeme pokazuje tendenciju prisustva, značajnog društvenog angažmana, prekidanja sa prošlom, indiferentnom registracijom fakata i zauzimanjem određenog stava u naglašenim problemima, stvaranjem svoje, ipak još uvijek jako amorfne fizionomije. Ovakvo zaključivanje moglo bi se učiniti pogrešno i netačno, jer bi to sve moralo biti normalno za jedan takav tjednik kao što je »Šibenski list«. Na žalost, iskustva prošlih godišta demantirala su takva očekivanja. Od kuloarskih tračanja do javnih osuda od prije godinu dana, sve je to potvrdilo jalovost onakvog »Šibenskog lista«. I pojavio se novi, nudeći nova obećanja i nove nade. Priznajmo da smo možda i više očekivali, ali ostaje da se još nadaamo. No, ipak treba mu i ovakvom, nakon onog »stare serije« kapu dolje.

Upravo te izražene tendencije stvaranja svoga vlastitog stava, tjeraju nas da iz broja u broj budemo što kritičniji. Upravo takvo raspoloženje natjeralo me da polemiziram s direktorom poduzeća »Putnik« — Markom Baljkasom, tvrdeći da su njegove izjave u intervjuu iz prošlog broja »Šibenskog lista« neodgovorne i nekvalificirane, da umjesto informacije predstavljaju dezinformaciju. Naša stara narodna, gotovo olinjala »ispeci pa reci« još jedanput doživljava svoju apoteozu u svojoj silini. Ili se čak možda varam. Možda je njegovo govorenje i ispečeno, ali na krivoj vatri.

Nadijevajući prodavačima fol-

klornih proizvoda iz dalmatinske Zagore projačali epitet — torbari, demonstrirajući time svoj prezir u odnosu na te ljude, optužuje ih za neoriginalnost, za izobličene motive i loš kvalitet.

Htio bih odmah anticipirati svoje mišljenje o njihovim proizvodima: to su zasigurno možda jedini autentični folklorni proizvodi u nas, autohtoni artefakti koji još uvijek nastaju na svome tradicionalnom izvoru, u toku stoljetne historije izvan svih mogućih utjecaja sa strane. Uza svu našu socijalističku stvarnost, civilizacija te ljude gotovo i nije dotakla. Oni stolecima svojim stadima provode zime u selima, a ljeti sele u svoje planinske katune, u brda, u slobodno vrijeme ukrašavajući svoje nošnje istim onim »izobličanim motivima« bivajući time »neoriginalni« ili možda blagijatorni. Ali samo čiji?

Priznati se mora da u tim ornamentalnim kompozicijama, tim našim dinarskim arabeskama ima i likovno manje vrijednih i manje lijepih motiva, ali studirajući ili skromnije promatrajući svakog ljeta te direktore torbare vidio sam fenomenalnih kompozicija, motiva neponovljive ljepote i sklada. In ultima linea — mjeriti Baljkasovim aršinom znači mnogo više nego osuditi te »torbare« koji svojom turističkom pečalborom priskrbljuju sebi kakav — takav probitak, pokušavajući svojim opor i težak život učiniti snošljivijim.

Na kraju bih još htio zapitati druga Baljkasa: predstavlja li možda ona prodavaonica suvenirna na gatu Krka, na raskršću putova koji nikud ne vode, više originalnu tvorevinu od vlaških ornamenata?

Ili, šta bi rekao na tu njegovu ili ne znam čiju ishitrenu originalnost Juraj Dalmatinac videći kako se njegovi puttii sa strašću klesani pretvaraju u svijećnjake koje »inozemni turisti razgrabe«? Kao da sve što radimo mora biti samo sračunato na dobru deviznu progdu.

Ili su možda više originalne one nemoguće minijaturene amfore, i tako dalje.

Mnogo toga bismo mogli poručiti drugu direktoru Baljkasu. Odabirući iz mnoštva, evo mu ove poučne: Sutor, non ultra crepidam.

Sibe Baranović

Povoljno kretanje privrede

Prema informaciji koja je podnesena na sjednici Skupštine općine privredne organizacije na području kninske komune povoljno su poslovale za proteklih devet mjeseci ove godine, što znači da su se ipak radne organizacije uglavnom uspješno uključile u privrednu reformu.

Evo nekih primjera: kod »Zitoprerades« ukupan prihod je veći za 63 posto u odnosu na 9-mjesečni period prošle godine, kod Tvornice vijaka povećanje je za 17 posto. »Kningips« je prošle godine, za 9 mjeseci, ostvario 84 milijuna ukupnog prihoda, a ove 134 milijuna, ciglana u Strmici — lani 146 milijuna, a ove 180 milijuna, građevinsko poduzeće, prošle godine 427 milijuna, a ove 990 milijuna itd.

Sjednica Skupštine općine Knin

Prošle srijede održana je zajednička sjednica vijeća Skupštine općine Knin. Na dnevnim redu bilo je blizu 20 odluka, rješavanja i zaključaka. Na pozivku se nije odazvao priličan broj odbornika, ali je za donošenje odluka postojao potreban kvorum.

KNINSKA PANORAMA

REDUCIRANA BUDŽETSKA POTROŠNJA

Nakon donošenja odluke o rebalansu budžeta općine Knin za ovu godinu prihodi i rashodi su smanjeni za 57 milijuna. Restrikcija budžetske potrošnje najviše je zahvatila rashode za osnovnu djelatnost škola, financiranje održavanja komunalija i izdatke za potrebe organa općinske uprave.

POTVRDEN STATUT MJESENE ZAJEDNICE LJUBAC

U pogledu donošenja statuta mjesne zajednice malo selo Ljubač, nedaleko Knina, prednjači na području čitave općine. Po tome je odmaklo i pred mjesnom zajednicom u centru komune.

Ovih je dana Skupština općine potvrdila statut mjesne zajednice Ljubač.

RASPISANI IZBORI ZA ORGAN UPRAVLJANJA NA ŽELJEZNICI

Skupština općine Knin donijela je odluku o raspisivanju izbora za radničke savjete sekcija, koje su predviđene novom unutrašnjom organizacijom nakon formiranja jedinstvenog ZTP Zagreb. Izbori za radničke savjete sekcija: saobraćajne, za vuču vlakova i sekcije za održavanje pruge — održat će se 15. prosinca.

Sjedište tih sekcija bit će u Kninu. Saobraćajna sekcija i sekcija za vuču vlakova teritorijalno će se protezati na području dosadašnjeg ZTP Knin, dok će sekcija za održavanje pruge, a čije je sjedište bilo u Kninu, ostati na istom području na kojem je i dosad djelovala.

SUDAR VLAKOVA NA BENKOVAČKOJ STANICI

Na željezničkoj stanici u Benkovcu došlo je do sudara teretnog vlaka koji je nailazio iz Knina s kompozicijom putničkog vlaka koji je stajao na i-

stom kolosijeku. Do sudara je došlo zbog nepažnje službujućeg osoblja benkovačke stanice.

Kao što je poznato, benkovačka stanica nije preopterećena jakom frekvencijom vlakova i tamošnje osoblje ne može se izgovarati premorenošću, pa i-pak skretnica nije bila prebačena onako kako je trebalo.

U ovom sudaru, koji je srećom prošao bez ljudskih žrtava, oštećene su dvije disel-lokomotive domaće proizvodnje i po koji vagon.

Uz sudar vlakova koji se nedavno dogodio na izlazu iz kninske stanice, evo i benkovačkog slučaja, a sve zbog nepažnje i nepridržavanja propisa.

SLABA KISA

U dva navrata tokom prošle sedmice pala je u Kninu i okolici kiša, poslije dugotrajnoga sušnog perioda. Ali kiše je palo malo, i to nije ništa popravilo sušnu situaciju. Uz to, zapuhala je bura i osušila što je navlažila nejakka kiša. A osim toga, bura je izazvala osjetniji pad temperature. (AM)

U DRNISU JE IZGRADEN OBJEKT ZA SMJESTAJ I PRERADU POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA

Smjelije u proizvodnji

Poljoprivredno industrijski kombinat »Petrovo polje«... smjelije ulazi u kooperativnu proizvodnju povrća.

dijelom i prije objekt služio za preradu maraske... kooperaativne proizvodnje.

ZA DINAMIČNIJI RAZVOJ TURIZMA POTREBNI SU BOLJA ORGANIZACIJA I KADROVI

ŠTA SE PREDLAŽE ZA BOLJI TURIZAM?

Intenzivno investiranje u ugostiteljsko - turističke objekte na području šibenske općine... IZVJESNE MANJKAVOSTI U SAOBRAČAJU I OPSKRBI

gostiteljstvo, čini jednu od glavnih pratećih djelatnosti svremenog turizma. Neosporno je da su posljednjih nekoliko godina učinjeni značajni napori u poboljšavanju uvjeta za putovanje...

otpadnih voda. Osim Šibenika i Primoštena, izgradnja kanalizacije u drugim mjestima nije se pristupilo zbog ograničenih sredstava.

otpadnih voda. Osim Šibenika i Primoštena, izgradnja kanalizacije u drugim mjestima nije se pristupilo zbog ograničenih sredstava.

KVALITETAN SKOK U INFORMATIVNOJ SLUŽBI

Znatna briga posvećena je izdavačkoj djelatnosti i informativnoj službi. Zadnjih nekoliko godina na izdavačku djelatnost utrošeno je više od 13 milijuna dinara...

Podaci ukazuju na

OSJETAN PORAST PROMETA trgovine na malo

Niz pokazatelja upućuje na zaključak da je šibenska trgovina na malo učinila u posljednje vrijeme korak naprijed u poslovanju.

Međutim, to ne znači da selikama uopće kupovali. Trgovci to najbolje znaju — jer su ljetni mjeseci obično mršavi i blagajnice u prodavaonicama naprave najmanji inkas.

S tim u vezi, treba reći i to, da su i u ovogodišnjem devetomjesečnom razdoblju potrošači kupljene artikle najviše plaćali gotovim novcem.

kupljeno raznih artikala u vrijednosti od milijardu i 337 milijuna dinara, a ove godine milijardu i 344 milijuna dinara.

trgovina na malo za 29,1 posto. Na kraju donosimo još nekoliko podataka koji će dati kompletniji uvid u uspjehe šibenske trgovine.

KANALIZACIJA: PROBLEM BROJ JEDAN Na uređenju komunalija i komunalnih službi postignut je najveći napredak.

Da li je sve u redu?

ASORTIMAN I KVALITET

Na užem području grada, čini se, postoje sve neophodne prodavaonice u kojima bi trebalo da potrošači nađu sve ono što mu je potrebno...

tisuća i pet stotina dinara. Nastranu to što se upaljači »ronny« veoma teško pune plinom, pa rezerve malo traju.

ca cipela, pa ipak je prilično teško izabrati dobre i ukusne cipele, osobito za muškarce. Konfekcija se ne može mnogo pohvaliti.

Ponekad je spasonosna formula za opravdanje sadržana u već previše upotrebljavanoj formulaciji o nedostatku sirovina ili reprodukcionog materijala.

dijevati, a drugi manje ili uopće ne oskudijevati? Zašto otvarati stalno nove i nove prodavaonice kad nam ni postojeće ne mogu pružiti ono što trebamo?

J. Č.

Polica sa knjigama

Ona zna sve: zna o tugama i o radosti ljudskog života. O njegovim tragedijama, o raznim pronalascima i o svemu za što svijet zna. Ona je pratilac i suosjećajnik života. Sa svojim knjigama ona laže i plače, smije se i ulaguje. Polica sa knjigama je dio svijeta; zbirka najljepših i najvažnijih karika iz lanca koji je pun rđe i svjetla. Polica sa knjigama je reljef življenja sa svim uzvisinama i udubinama.

Ona je lopov koji je ukrado komadić svega što posjeduje svijet.

RADMILA JOVANOVIĆ

JESEN

Došla se jesen
pokosila ljeto,
pokuca na vrata:
»Došla sam vam, eto!«
Priroda se mijenja,
grane ogoljele,
a ptice selice
odletjele, u toplije krajeve.
Šume su nam puste,
bez ptičjeg pjeva,
a sa tmurnog neba
grmi i sijeva.

GORDANA BOŠKOVIĆ

Vjetar

Noćas je vjetar istrčao iz svoja skloništa. Počeo je kidati grane lijepe breze i cviliti tužnom i mračnom ul'com. Breza je plakala i molila ga da ne ranjava njenu djecu. Vjetar se nije obazirao na brezu i dalje je carevao ulicom. Dugo kroz noć čula se njegova pjesma puna boli i tuđe. Kasnije, on je dugo i dugo cvilio za brezom koju je nemilosrdno pokidao.

NINA KAPELI

Mate Zlatoper:

Kolovoza 1964. u Grenobleu je boravila grupa od 40-tak Jugoslavena, Šibenčana. Među njima sam bio i ja. Ove smo godine obnovili naš posjet. Kao i prošle, tako je i ove godine naš boravak bio samo dio razmjene francuskih i jugoslavenskih daka, nazvane »Changement Franco - Yougoslavie«. Naša grupa stigla je dan prije mene.

Koćnice škripe, vlak se zaustavlja. Kiša prestaje padati. Gledam na sat, 1.30. Stižemo tačno. Pomalo neobično za mene Jugoslavena. Uzimam kofer i sa izvjesnom zabrinutošću upućujem se k izlazu. Da nije to...?

»Dani!« — vičem iz sve snage. Ipak je on. Moje putovanje do Grenoblea sada završava. Boravak od 20 dana u Francuskoj tek je preda mnom. Sjedom u kola i više se ne sjećam ničega. Umor me svladao. Prepuštam se snovima, prepuštam zaboravu da zavije sve minute dane i čitavu ovu prošlu godinu. Zaspati... zaboraviti... sva nadanja i iščekivanja, razočaranja i stremjenja. Zaboraviti onu žarku nadu da ću se ponovo vratiti u Francusku, onu nadu, onu metu koja je stajala pod upitnikom čitavu godinu. Pet dana pred polazak nisam znao da li putujem. Sada sam napokon ovdje. Sve brige su prošle. Živim samo da živim!

Prvi dan našeg boravka u Grenobleu osvanuo je vedar i sunčan. Kao da nas pozdravlja što smo ponovo u njegovoj sredini.

Vozimo se u »Peugeotu 403« dobro poznatim ulicama Grenoblea. Imam utisak da je sve ostalo kao i nekad. Ili se možda varam?

Grenoble se smatra središtem socijalističkih ideja u Francuskoj, te i ta činjenica podiže cijenu ovdje preko 200 tisuća stanovnika. To je grad smješten na obali Isere, grad koji je spreman da 1968. bude domaćin Zimskih olimpijskih igara. Danas se u Grenobleu ne miruje. Iako je još rano, radovi su počeli. Tako je i veliki plato ispred najvećeg hotela u gradu »Park Hotel« pretvoren u ogromno parkiralište. Koliko je taj hotel značajan za grad, vidi se iz činjenice da noćenje iznosi 15 tisuća dinara! Ne, nije štamcarska, a ni moja greška.

U posljednjih nekoliko godina rad novoizgrađenoga atomskog centra u Grenobleu odrazio se kako na čitav grad tako i na čitavu pokrajinu Dauphine. »Centre d'études nucléaires de Grenoble« (Nuklearni centar) jedan je od svega 3 »Commissariats à l'énergie atomique« (C. E. A.) u Francuskoj. To je centar koji zapošljava 1200 osoba. Dva su ogromna bazena u stalnom pogonu: Melusine

Literarni mozaik

Jesen i more

Valovi grle obalu i povlače se prema pučini, da bi se opet vratili žalu još većom snagom, još snažnijim zamahom. Nedaleko od obale sjedi u čamčiču ribar i gleda smrknuto more. Neće li se to lazano talasanje pretvoriti u hordu valova, koji će malu jedrilicu povući u svoje dubine? Neće li se tiha radost mora pretvoriti u oluju? I, nošena jesenjim vjetrom, brodića nestaje. Da! More je najsilnije u jeseni. Kad se njegova snaga udruži sa stihijom vjetrova i ponosni čvrsti brodovi dršću. Snaga čovjeka nije dorasla toj snazi.

MIRJANA BOGDANOVIĆ

PILE

Jedno pile maleno
bilo posve šareno.
Čeprkalo po strništu,
po dvorištu i dubrištu.
Našlo jedno zrno prosa
i to mu je bilo dosta.

NEVEN ELEZOVIĆ

Zalazak sunca

Počeo se hvatati prvi sumrak. Užarena sunčana kugla nestajala je na zapadu. Šut'o sam, opčaran ljepotama neba. Bilo je crveno kao da se po njemu prolila krv iz zlatnog pehara koji je stajao na ivici oblaka. Crvena kugla je tajanstveno nestala iza brda.

Sivi plašt predvečerja uskoro je obavio cijelu dolinu.

NEVAD BELIĆ

V OSNOVNA ŠKOLA

Vijuća se staza,
klati se i dršće
ko svijet ispred mraza.
Plamti žutim sjajem,
ko sunčeve zrake
kad se probijaju kroz granje.
Ponekad mirno stoji s prijetnjom
ko vitki jablan
pred malim puteljkom.
Vijuća se kao zmiya,
poput plava Nila,
a treperi kao zvijezda
u noći tamnoj.

JADRANKA ŠPADINA

Stojim na prozoru i čekam
da li će doći.
Prazni i pusti su ovi dani
bez nje.
— Gle, dolazi!
Gledam je u krošnjama drveća
i slušam njenu pjesmu.
Mutna bujica vode
promiče dragom ulicom,
plete mrežu čutanja,
nosi radost
u svom zagrljaju.
Gromovi koji se prolomaju
poput krikova djece
donijet će proljeće mojoj ulici.

LORENA BARANOVIĆ

KIŠA U MOJOJ ULICI

Ovim posjetom u stvari se prekida naš 10-dnevni boravak u Grenobleu i mi krećemo u grad koji Francuzi zovu »Le paradis du tourisme« (Raj turizma). Svega 10 Jugoslavena i 10 Francuza ima tu sreću da bude na putu prema glavnom gradu Azurne obale. Mislim da pogadate o kojem se to gradu izvanrednog smještaja radi. Da, to je Nica, ili — kako još Francuzi kažu — Nice la belle. Druga grupa, ujedno najbrojnija, u isto vrijeme je na putu za Aix en Provence, a treća za Briancon (naše lanjsko 8-dnevno boravište).

Put k Nici je dug i zamoran, ali vrijedi sve to preći da bismo se u popodnevni satima približili gradu koji se sa svojih 300 tisuća stanovnika nalazi na 6. mjestu francuskih gradova. Teško je probiti se do centra od mnogobrojnih automobila. To nam pogađuje da bismo bolje vidjeli grad. Na samom ulazu ovog veoma dugog grada, smještenog u Uvali Andela dugoj 40 km, pruža se gigantski aerodrom. Velika bijela zgrada pred kojom je mnoštvo automobila među palmama (!) i cvijećem (!) zaklanja pogled na avione. Imamo sreću, jer se upravo sada spušta Caravelle, možda najviše 600 — 800 m desno od nas. Sofer se probija polako kroz velik broj »Smci«, »Peugeot«, »Citroena« i ostalih. To je spektakl! Sa svih strana oko nas travnjaci i cvijeće. Niciu s pravom zovu gradom cvijeća i radosti. Prvi naziv je dosad pravdo opravdan, a za drugi ćemo vidjeti. Evo nas u samom gradu! Da, to je Nica! Cesta vodi uz same plaže koje se pružaju čitavom obalom. S naše lijeve strane su mnogobrojni hoteli, restorani zaklonjeni šarolikim mnoštvom cvijeća. (Iz Nice se svake večeri avionima, kamionima i vlakovima odvozi cvijeće u svim pravcima Evrope). Plaže vrve od svijeta. Na vodi gliseri koji režu mirne površine Sredozemlja. Daleko na pučini, gdje nam se čini da se spajaju nebo i more, vidi se veliki bijeli brod, jedan od mnogih koji tuda svakodnevno prolaze. Osjećam lako uzbuđenje. Mi smo u centru Azurne obale. Ostavljamo sve plaže, od onih najskupljih nazvanih Florida, Miami, Bamb od onih besplatnih (koje ćemo i mi vjerovatno posjetiti), ostavljamo Promenade des Anglais, ulicu ravnu kao konopcem povučenu, dužu 7 km, kojom idemo još od ulaska u grad. Napuštam obalu te prolazimo užim ulicama, stare Nice. Sofer koči. Zar smo stigli? Pa mi smo tako blizu centru, kupalištu, životu. Najveći doživljaj života stoji pred nama.

Posjet šibenskih đaka francuskim kolegama u Grenobleu

1.

4.

Ogromnu moć knezova Bribirskih, koji su vladali čitavom Hrvatskom i dalmatinskim gradovima, nije mirno gledala Venecija. Ona je odmah poslije smrti Pavla I Šubića, za vrijeme njegova sina i nasljednika Mladena II, započela akciju s krajnim ciljem da zavlada našom obalom i gradovima. Toj namjeri i ciljevima Venecije išao je u korist opći otpor hrvatskih feudalaca protiv prevlasti Bribirskih knezova u Hrvatskoj. Kao i težnja centralne kraljevske vlasti Anžubaca da skrše vladavinu feudalne oligarhije i partikularizma u Hrvatskoj, koja je za vrijeme Arpadovića potpuno prevladala. Početna prikrivena akcija Venecije protiv Mladena II prvo je dovela do rezultata u Trogiuru, gdje je još bio jak romanski etnički element. Trogir se pobunio i prognu Mladenaovu poznanika, kneza Marina. Istovremeno se u Šibeniku organizira zavjera protiv Mladena II. Vjerojatno su joj uz upletanje Venecije na čelu bila braća Kosa, Saracen, Mihajlo i Ilija iz ugledne šibenske obitelji Ilijića. Kosa je bio načelnik (potestat) Šibenika, a Saracen vrlo povjerljiva banova ličnost u pregovorima s Mlečanima u Veneciji 1314. godine. Mladen II dozna za zavjeru, uhvati braću Ilijiće i oduči da oštro kazni grad. Zbog toga se Šibenik spremio za obranu. Sve što se nalazio izvan gradskih zidina, a moglo poslužiti kao zaklonište ili za smještaj, poruše (tom

SUKOB ŠIBENIKA S BRIBIRCIMA

prigodom srušen je samostan Sv. Frane, koji se nalazio južno-istočno od današnjeg perivoja, a franjevci se presele unutar gradskih zidina i uskoro sagradiše novi samostan i crkvu na mjestu na kojem se danas nalazi). Za gradskog načelnika bio je izabran ljuti neprijatelj bana Mladena, krbavski knez Budislav Kurjaković. Uspostavljene su bile i veze s Mlečanima radi osiguranja i dobivanja pomoći. Ljeti 1319. godine stigao je s vojskom pod zidne Šibenika njegov gospodar, hrvatski ban Mladen II Bribirski, tražeći da se grad preda. Svjesni što ih čeka ako bi se banova želja i cilj ostvarili, Šibenčani odbiju, braneći se sa svojih zidina i kula. Mladenu s vojskom nije preostalo ništa drugo nego da pustoši šibenska polja, uništava voćke, masline i lozu, što je gradu nanosilo velike ekonomske štete.

U razdoblju od 1319. do 1322. godine Mladen je poduzeo još tri napada na Šibenik. Pod zidinama je u svrhu zastrašivanja pogubio tri brata Ilijića i bez uspjeha je diplomatskim putem pokušao odvratiti

PIŠE PROF. SLAVO GRUBIŠIĆ

Mlečane od podržavanja šibenske pobune kako bi je lakše skršio. Za srednjovjekovni Šibenik vrhovni je cilj bio sačuvati gradske slobodine i privilegije. Radi toga je bio spreman da se bori protiv svakoga tko bi pokušao da ih uništi. U svrhu obrane tih sloboda bio je pripravan da traži i primi pomoć od bilo koga i da se poveže sa svakim, pa makar i sa svojim nekadašnjim neprijateljima. Odatno mu nije zaprijetila tako velika pogibeć kao tada od rasrdnoga bana Mladena. Zbog toga je Šibenik 24. I 1322. godine po svojim poslanicima Bogdanu Desničicu, Frani Mariniću, Draagoju Kuzmiću i Dišmanu Juniću zaključio u crkvi Sv. Ciprijana na Čiovu obrambeni savez sa svojim starim neprijateljem Trogirima: »... Htijući se suprostaviti budućim opasnostima koje su istim gradovima, naime

Trogiuru i Šibeniku, prijetile... i da bi se isti gradovi učvrstili jedinstvom mlišenja i volje, te da bi se jukošće osnažili protiv svih neprijatelja i protivnika koji su ih namjeravali potlačiti... sklopiše međusobno niže napisani savez, jedinstvo, udruženje, uniju i ligu... Tako glasi početni tekst ugovora o izmiranju i obrambenom savezu između Šibenika i Trogira. U ugovoru se odlučuje da prije svega sve mržnje, razdori, napadaji i sporovi između oba grada prestaju. Neprijatelj jednog grada je neprijatelj drugoga. Napadne li tko jedan grad, drugi je dužan priskočiti mu u pomoć. Osoba koja obitava u jednom gradu, a neprijatelj je drugoga, imade se u roku od tri dana istjerati s područja grada i kotara. Stanovnici jednoga grada i kotara tretirat će se u drugome kao stanovnici novoga. Grad koji se ne bude pridržavao gornjih odredaba, platić će kaznu od 50.000 mletačkih malih livra. Tako povezan s Trogirom, Šibenik je nastavio da pruža otpor Mladenu II.

Kada se učinilo da ni savez s Trogirom nije dovoljna garancija za obranu od Mladena II i za očuvanje gradskih slobodina, Šibenik je, vjerojatno u sporazumu i istovremeno s Trogirom, odlučio da se stavi pod zaštitu Venecije. Gradski konzul Bogdan Desničić u ime Šibenika i njegova područja zaključio je 1. III 1322. u duževnoj palači u Veneciji ugovor o stavljanju Šibenika pod krilje mletačke vlasti. U tom su aktu precizno određeni uvjeti pod kojima naš grad prima mletački protektorat: Šibenik će primiti mletačkog kneza. On, međutim, neće vladati sam, već uz učesće tri domaća suca i tri svjetnika i uz obavezu da poštiva stare gradske običaje i statute i da se očuvaju prava ugarsko-hrvatskog kralja. Taj ugovor, koji je predstavnik Šibenika Bogdan Desničić zaključio u Veneciji s duždom Ivanom Superancijem, bio je 15. III 1322. godine primljen i potvrđen od Velikog vijeća u Šibeniku. Tom prigodom se opet izričito naglašava da se mletačka vlast priznaje »... bez povrede časti i prava gospodina kralja Ugarske, koja ima ili treba da ima u rečenju zemlji...«. Tako je Šibenik, teško ugrožen od Mladena II Bribirskog i pritisnut opasnim prilikama u tadašnjoj Hrvatskoj raztrzanom samovoljom i međusobnim sukobima moćnih feudalnih porodica, na žalost, našao zaštitu kod starog, tradicionalnog neprijatelja hrvatske države - Venecije.

Ova prva mletačka vladavina u Šibeniku trajat će 36 godina, odnosno do 1358. godine. Ona je pružila Šibeniku izvjesnu zaštitu od hrvatskih velikaša u zaledu, ali je ipak sužavala njegovu autonomiju i slobodu, te utirala put za buduću, novu i trajniju vladavinu »Republike Svetoga Marka«.

Iste, 1322. godine, hrvatski ban Mladen II našao se u bezizlaznom položaju. Sve se protiv njega okrenulo. Čitava koalicija sastavljena od hrvatskih feudalaca, podržavana od Mlečana i hrvatsko-ugarskog kralja Karla Roberta, uputila se na njega. Poslije poraza kojeg je doživio kod Blizne, kralj ga je odveo u Ugarsku, gdje je i umro. Bio je to teški udarac moći Bribirskih knezova. Otada prestaje njihova dominacija u Hrvatskoj. U tome je, kao što smo vidjeli, odigrao svoju ulogu i naš Šibenik.

